

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci **žalobkyně A. O.**, proti **žalované České správě sociálního zabezpečení,** se sídlem v Praze 5, Křížová 25, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 29. 7. 2002 a rozhodnutí ze dne 29. 7. 2002,

takto:

I. Žaloba **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění

Česká správa sociálního zabezpečení (dále jen žalovaná) rozhodnutím ze dne 29. 7. 2002, přiznala žalobkyni podle § 5 odst. 7 a § 7 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 (dále jen zákon č. 261/2001 Sb.), jednorázovou peněžní částku ve výši 6 000 Kč, tj. jedné pětiny z částky 30 000 Kč, která by náležela zemřelé matce žalobkyně A. O. jako vdově po účastníku národního boje za osvobození, a rozhodnutím ze dne 29. 7. 2002, dle § 5 odst. 3 a § 7 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb. jednorázovou peněžní částku ve výši 12 000 Kč jako jednu pětinu částky 60 000 Kč, která byla přiznána zemřelé matce

žalobkyně z titulu její účasti v národním boji za osvobození. Svoje rozhodnutí odůvodnila tím, že zemřelá A. O. prokázala splnění zákonných podmínek pro přiznání obou jednorázových peněžních částek. Vzhledem k okolnosti, že oprávněná A. O. dne 7. 11. 2001 zemřela, vstupují dle ust. § 7 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb. do dalšího řízení dědicové, kteří dědictví neodmítli. Podle sdělení Okresního soudu ve Vsetíně jsou těmito osobami osoby uvedené ve výroku napadených rozhodnutí, tedy společně se žalobkyní celkem pět osob, proto byla každému z dědiců přiznána poměrná část, tj. jedna pětina, z jednorázových peněžních částek.

Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně včas opravný prostředek, v němž namítla, že jednorázové peněžní částky byly přiznány její matce. Vzhledem k okolnosti, že tato dne 7. 11. 2001 zemřela, mělo dojít k rozdělení těchto částek poměrně na děti zemřelé, tj. na žalobkyni A. O. a L. T. a T. O. a J. O. Každý z nich tedy měl obdržet jednu čtvrtinu nároku. T. O. dne 21. 11. 1997 zemřel. Jeho děti E. R. a T. O. mají tedy nárok na díl zemřelého bratra žalobkyně, to znamená oba na jednu čtvrtinu nároku, nikoliv každý na jednu pětinu tak, jak rozhodla žalovaná.

Žalovaná ve svém vyjádření k opravnému prostředku uvedla, že ve správním řízení bylo prokázáno, že se zemřelá matka žalobkyně A. O. (žadatelka) se v době od 15. 11. 1944 do 4. 5. 1945 účastnila národního boje za osvobození a vznikl jí tedy nárok na jednorázovou peněžní částku ve výši 60 000 Kč, protože její účast v národním boji za osvobození byla kratší než 1 rok, ale trvala alespoň 3 měsíce. Dále jí vznikl nárok na jednorázovou peněžní částku ve výši 30 000 Kč z titulu vdovy po účastníku národního boje za osvobození. Vzhledem k tomu, že žadatelka zemřela dříve, než žalovaná rozhodla o její žádosti, přešly oba nároky dle § 7 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb. na její dědice. Těmi jsou podle sdělení Okresního soudu ve Vsetíně 3 děti a 2 vnuci, na které dle ust. § 7 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb. přešel nárok na výplatu jednorázové peněžní částky, který není předmětem dědického řízení, ale samostatným právním nárokem. Pro žalovanou je tedy významný pouze okruh dědiců, kteří dědictví neodmítli. Skutečnost, že v dědickém řízení by patrně žalobkyně a její dva žijící sourozenci nabyli každý jednu čtvrtinu a vnuci jednu osminu dědictví, je tedy irelevantní, neboť jednorázová peněžní částka dle zákona č. 261/2001 Sb. není součástí aktiv dědictví a nepodléhá tedy ani režimu jeho vypořádání. Proto žalovaná navrhla, aby soud obě napadená rozhodnutí potvrdil.

Ze správního spisu, který soudu předložila žalovaná, vyplynuly následující podstatné skutečnosti:

Zemřelá A. O. (žadatelka) podala dne 12. 9. 2001 u České správy sociálního zabezpečení žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. jako účastník národního boje za osvobození a vdova po účastníku národního boje za osvobození. Součástí spisu je osvědčení podle § 8 zákona č. 255/1946 Sb. vydané Federálním ministerstvem národní obrany dne 29. 1. 1975 ze kterého je zřejmé, že žadatelka byla od 15. 11. 1944 do 4. 5. 1945 účastníkem národního boje za osvobození jako účastník domácího hnutí, dále osvědčení čj. 27543/VHÚ/1960, vydané dne 16. 6. 1960 Ministerstvem národní obrany, které potvrzuje, že J. O. (manžel žadatelky) byl účastníkem národního boje za osvobození jako čs. partyzán a to od 1. 1. 1945 do 8. 5. 1945. Ve spise je založena i kopie oddacího listu J. a A. O., kteří uzavřeli sňatek dne 10. 6. 1939, úmrtní list J. O., který zemřel dne 20. 7. 1976, a úmrtní list A. O., která zemřela dne 7. 11. 2001. Spis obsahuje i vyjádření Okresního soudu ve Vsetíně na dotaz žalované o sdělení okruhu dědiců po žadatelce, ze kterého vyplývá, že zemřelá zanechala celkem pět dědiců, a to

dcery A. O. a L. T., syna J. O. a vnuky T. O. a E. R. jako dědice a právní nástupce po zemřelém synovi T. O.

Protože daná věc nebyla skončena Vrchním soudem v Olomouci, u kterého bylo zahájeno řízení, do 1. 1. 2003, kdy nabyl účinnosti zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen s. ř. s.), věc byla předložena Nejvyššímu správnímu soudu s odkazem na ustanovení § 132, větu druhou, s. ř. s., podle kterého věci správního soudnictví, v nichž nebylo rozhodnuto do dne účinnosti tohoto zákona a v nichž byla dána věcná příslušnost k řízení vrchním soudům, převezme a dokončí Nejvyšší správní soud v řízení podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s., tedy v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalované a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. se zákon vztahuje na občany České republiky, kteří splňují podmínky uvedené v § 1 odst. 1 bodě 1 písm. c) až f), bodě 2 a odst. 2 zákona č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, a bylo jim o tom vydáno podle § 8 citovaného zákona osvědčení nebo kteří mají doklad, který toto osvědčení nahrazuje (dále jen „účastník národního boje za osvobození“). Účastníkem národního boje za osvobození je i občan České republiky, který splňuje podmínky uvedené v § 1 odst. 1 bodě 1 písm. a) citovaného zákona, pokud byl příslušníkem československého armádního sboru ve Svazu sovětských socialistických republik a konal tam službu sice kratší než tři měsíce, avšak společně se službou příslušníka první československé armády na Slovensku jeho vojenská služba trvala alespoň tři měsíce.

Podle § 1 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb. se zákon vztahuje i na vdovy nebo vdovce po účastníku národního boje za osvobození, pokud jsou občany České republiky, jejichž manželství trvalo v době účasti manžela v národním boji za osvobození nebo bylo z důvodu nemožnosti uzavřít manželství uzavřeno nejpozději do 31. prosince 1945 a jejichž manžel buď padl nebo kdykoliv později zemřel.

Ustanovení § 5 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb. stanoví, že výše jednorázové peněžní částky pro účastníka národního boje za osvobození za účast v národním boji za osvobození kratším než 1 rok, trvajícím však alespoň tři měsíce nebo alespoň dva měsíce v případě služby v partyzánské jednotce jako československý partyzán podle zvláštního zákona, činí 60 000 Kč. Podle ustanovení § 5 odst. 7 činí výše jednorázové peněžní částky podle odstavců 1 až 6 pro vdovu nebo vdovce po účastníku národního boje za osvobození nebo po politickém vězni a děti podle § 1 odst. 2 vždy její polovinu. Pokud účastník národního boje za osvobození nebo politický vězeň v národním boji za osvobození padl nebo na němž byl vykonán trest smrti nebo který zemřel při věznění, činí výše jednorázové peněžní částky pro vdovu nebo vdovce a děti podle § 1 odst. 2 120 000 Kč.

Podle § 7 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb. přechází včas uplatněný nárok, pokud o něm nebylo rozhodnuto nebo pokud nedošlo k výplatě jednorázové peněžní částky, v případě úmrtí oprávněné osoby na její dědice.

Jak vyplývá ze shora uvedených skutkových zjištění, ze kterých vycházela žalovaná v napadeném rozhodnutí, splňovala zemřelá žadatelka A. O. podmínky pro vznik nároku podle zákona č. 261/2001 Sb. z titulu vlastní a manželovy účasti v národním boji

za osvobození. Proto po smrti žadatelky přešly oba nároky na její dědice a byly jim přiznány jednorázové peněžní částky ve výši 30 000 Kč a 60 000 Kč, a to s ohledem na dikci ustanovení § 7 odst. 2 citovaného zákona č. 261/2001 Sb. Toto ustanovení nelze vykládat jinak než-li tak, že jde o zákonný přechod nároku úmrtím žadatelky přímo na její dědice. Tento nárok tedy není předmětem dědického řízení, ale stává se samostatným právním nárokem. Pro žalovanou je nepodstatné, jak proběhlo dědické řízení, jakým způsobem a zda došlo k vypořádání dědiců. Podstatným je právě jen zjištění okruhu dědiců, kteří dědictví neodmítli. Žalovaná tedy nepochybila, když po zjištění okruhu dědiců přiznala každému z nich stejný díl z částky, která by jinak náležela zemřelé. Při zákonném přechodu nároku na dědice oprávněné osoby podle zákona č. 261/2001 Sb. se nepoužijí obecné předpisy upravující dědické řízení v tom smyslu, že by se jednorázová peněžní částka vyplácela s ohledem na dědickou posloupnost. V tomto případě se uplatní kritérium ekvivalence.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud shledal žalobu jako nedůvodnou, a proto ji podle ustanovení § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl. O věci přitom soud rozhodl bez jednání za podmínky souhlasu účastníků řízení (§ 51 odst. 1 s. ř. s.).

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, větu první, s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobkyně v soudním řízení úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, žalovaná nárok na náhradu nákladů řízení nevznesla. Soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. 8. 2003

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu